

Evropska unija – sta bi to znacilo za mene?

Četiri osobe
Četiri priče

Sadržaj ove publikacije ne odražava nužno stavove
Generalne direkcije za proširenje Evropske komisije.
Radi ostalih informacija o Općoj upravi za proširenje Evropske
komisije posjetite stranicu:
<http://ec.europa.eu/enlargement>

Europe Direct je usluga koja vam pomaže da pronađete
odgovore na pitanja o Evropskoj uniji
Broj besplatnog telefona (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(* Određeni operateri mobilne telefonije ne dozvoljavaju pristup brojevima 00 800 ili mogu naplaćivati te pozive.

Mnoge dodatne informacije o Evropskoj uniji dostupne su na internetu.
Možete im pristupiti putem servera Europa (<http://europa.eu>).
Kataloške podatke možete pronaći na kraju ove publikacije.
Luksemburg: Ured za službene publikacije Evropskih zajednica, 2012
ISBN 978-92-79-23841-3
DOI 10.2794/48518

© Evropska unija, 2012.
Umnožavanje je dozvoljeno pod uslovom da je izvor naveden.
Štampano u Belgiji
ŠTAMPANO NA PAPIRU BEZ HLORA

Predgovor

Još od svojih ranih dana Evropska unija neprestano prima nove države članice, dijeleći svoje osnovne vrijednosti: mir, solidarnost i demokraciju. Proširenje definiše Evropsku uniju; ono je upisano u njen DNA. To je jedna od najuspješnijih politika Evropske unije. Ona donosi prednosti za sve i u strateškom je interesu svih: zajedno smo jači za suočavanje sa regionalnim i globalnim izazovima. To osobito vrijedi za današnje vrijeme, jer se moramo suočavati sa pitanjima koja imaju dalekosežni uticaj, kao što su globalna finansijska previranja, energetska sigurnost i klimatske promjene.

Uprkos tim izazovima – ili bolje rečeno, zbog tih izazova – EU ispunjava svoju obavezu prema zemljama koje žele da se pridruže. Uzmite za primjer Hrvatsku. Ona je sada drugačija zemlja od one kakva je bila prije deset godina kada se prijavila za članstvo. Njen uspjeh pokazuje kako EU perspektiva može pomoći da se države reformiraju i društva transformiraju. Također šalje jaku poruku svim zemljama koje teže ulasku u EU: vrata Evropske unije ostaju otvorena, a koristi od evropskih integracija su na dohvataju ruke.

Potrebne promjene kroz koje zemlja mora proći da bi postala spremna za pristupanje Evropskoj uniji mogu pokrenuti pitanja i zabrinutosti o tome kakav će vam svakodnevni život biti kada se pridružite. Hoće li biti bolji? Drugačiji? Da li bi mi bilo bolje bez nje? Hoću li zadržati posao? Sve je to razumljivo: EU integracija je dugotrajan zahtjevan tehnički proces. Za mnoge od vas to je pitanje od interesa samo na najvišim političkim sferama. Međutim EU integracija je više od same politike; članstvo u Evropskoj uniji sa sobom donosi mnoge mogućnosti za građane poput vas!

Kako bismo vam to pokazali, razgovarali smo sa ljudima iz država članica koje su se Evropskoj uniji pridružile u posljednjih deset godina. Pitali smo ih da li im je članstvo u Evropskoj uniji donijelo ikakvu promjenu, prvenstveno kada su posrijedi uobičajeba važna pitanja, a to su:

- sticanje dobrog obrazovanja i stručnog osposobljavanja;*
- pronalaženje dobrog posla;*
- očuvanje dobrog zdravlja;*
- briga za porodicu.*

Nadam se da ćete zahvaljujući njihovim pričama dobiti jasniju sliku onoga što članstvo u Evropskoj uniji znači u praksi. Iskreno se veselim da svako od vas postane aktivni građanin Evropske unije i da iskoristi sve uzbuđujuće mogućnosti koje donosi članstvo u Evropskoj uniji.

Želim vam ugodno čitanje.

Štefan Füle
Komesar za proširenje Evropske unije

Porodična pitanja

Od malog poljoprivred preduzeća zahvaljujući

Kada se Poljska pridružila Evropskoj uniji 2004. godine, mnogi su se bojali da bi globalna konkurencija mogla uništiti mala i srednja porodična poljoprivredna imanja. Međutim ona još uvijek čvrsto stoje, vjerovatno još čvršće nego ranije.

Poljoprivredno imanje Tomasza Obszańskija veliko je 21 hektar i nalazi se u Tarnogródu blizu granice sa Ukrajinom. U dobrom je stanju i nedavno je obnovljeno i unaprijeđeno.

Kao i drugi poljski poljoprivrednici, Tomasz je u velikoj mjeri iskoristio članstvo u EU za pretvaranje svog poljoprivrednog imanja u moderno konkurentno preduzeće.

Tomasz kaže da uživa šetati svojim imanjem sa svoje troje djece, Bartłomiejom, Szymonom i Emilijom. Ovu je priliku iskoristio da objasni svoje putovanje od trenutka kada je Poljska postala član Evropske unije.

„Nisam bio siguran da li bi to, zapravo, imalo ikakav utjecaj na moj svakodnevni život,“ objašnjava on. *„Međutim nakon nekoliko*

mjeseci počeo sam uvidati da je članstvo Poljske pozitivna stvar za mene, posebno kada sam shvatio da imam pravo na finansijska sredstva koja mi mogu pomoći da razvijem svoje poljoprivredno imanje.“

Tomasz je mudro iskoristio te fondove kako bi svoje poljoprivredno imanje pretvorio u prosperitetno preduzeće.

Njegova proizvodnja i zarada su se povećali

zahvaljujući dvjema glavnim transformacijama na imanju. Tomasz se prvo prijavio a zatim i ostvario korist Programa za modernizaciju poljoprivrednih imanja, koji mu je omogućio da kupi traktor, moderne alatke i mašine za proizvodnju voća i povrća.

Ambiciozni preduzetnik Tomasz 2010. godine je učestvovao u programu za Diversifikaciju u nepoljoprivredne djelatnosti koji mu je omogućio

da dodatno unaprijedi poljoprivredno imanje i da osnuje novu kompaniju za uzgoj organskog sjemena i proizvodnju vrhunskih organskih ulja.

„Zahvaljujući ovom fondu kupio sam prešu za uljarice kako bih organsko ulje proizvodio u skladu sa evropskim standardima organske poljoprivrede,“ objašnjava on. *„To me je ojačalo i spremilo da odgovorim na izazov otvorene ekonomije.“*

nog imanja do internetskog fondovima Evropske unije

Uz prodaju koja stalno raste, on sada svoje proizvode iz lokalne trgovine organske hrane prodaje na regionalnim sajmovima, tržnicama i apotekama. Čak je počeo prodavati i putem interneta. Također je vrlo ponosan što je bio u mogućnosti da zaposli jednog stalnog zaposlenika koji upravlja narudžbama i isporučuje robu trgovcima na malo.

„Sve ovo mi je omogućilo da svojoj porodici osiguram dobre životne standarde“, kaže. „Na kraju želim stvoriti pravo porodično preduzeće u kojem će moja djeca nastaviti raditi – i u kojem žele raditi – budući da se poljoprivredno imanje nastavlja razvijati i ostvaruje koristi od novih ideja i tehnologija.“

Porodična pitanja

Evropska unija se suočava sa nezapamćenim izazovima kada su posrijedi porodična pitanja. Strukture porodica se mijenjaju, roditelji teško pogađaju pravu ravnotežu između poslovnog i porodičnog života, ravnopravnost među spolovima nije uvijek realnost i siromaštvo među djecom je u porastu.

Evropski savez za porodice osnovan je 2007. godine; njegovi članovi za cilj imaju bolje pružanje i bolji kvalitet dječje njege i njege starijih osoba, poslovne aranžmane koji su prilagođeni porodičnom životu, kao i povećanu ravnopravnost među spolovima i veću uključenost očeva u odgajanje djece. U nastavku slijedi nekoliko dobrih savjeta iz prakse koji pokazuju nekoliko dobro obavljenih poslova:

- Slovenija je 2007. godine uvela certifikat *Kompanija koja je prilagođena porodicama* kako bi potakla poslodavce da na radnom mjestu primjenjuju principe koji su prilagođeni porodicama. Certifikat se dodjeljuje kompanijama u Sloveniji koje usvajaju najmanje tri mjere iz kataloga mjera za usklađivanje poslovnog i porodičnog života, kao što su fleksibilno radno vrijeme, usluge dječje njege koje pruža kompanija, dijeljenje

poslova, usvojiteljski dopust i rad na određeno vrijeme.

- U Njemačkoj se primjenjuje program *Porodica: faktor za uspjeh* koji za cilj ima učiniti prilagođenost porodici definirajućom karakteristikom njemačke ekonomije. Poslodavcima program nudi savjete o tome kako mogu organizovati svoje aktivnosti na način koji će zaposlenicima omogućiti da bolje izbalansiraju porodični i poslovni život.
- U Turinu, u Italiji, višenamjenski društveni i kulturni centar za porodice, djecu i starije osobe, *Kuća za svakodnevni život*, izgrađen je 2007. godine uz finansijsku podršku Evropskog urbanističkog fonda II (7,3 miliona eura).
- Portugal i Rumunija primijenili su program razmjene *Glas starijih Evropljana* (2009 – 2011) koji je finansiran programom *Grundtvig*, a koji starijim volonterima u dobi od 50 i više godina nudi trosedmično pripravnništvo u ustanovama socijalne njege.

Osim toga porodična preduzeća čine do 60% ukupnog broja evropskih malih i srednjih preduzeća (SME). Oni se

smatraju jednim od ključnih igrača u jačanju i galvanizaciji evropske ekonomije. Evropska komisija podržava porodična preduzeća u Evropi. Od država članica se traži da usvoje mjere za stvaranje povoljnijeg okruženja za porodična preduzeća, prvenstveno putem zakona o oporezivanju i kompanijama.

U porodična preduzeća spadaju i poljoprivredna imanja. Evropska unija nudi brojne mogućnosti poljoprivrednicima koji žele da moderniziraju ili prošire svoje aktivnosti. Poljoprivredni izdaci se finansiraju putem dva fonda: Evropskog fonda za garancije u poljoprivredi (EAGF) koji finansira direktne isplate poljoprivrednicima i mjere za regulisanje poljoprivrednog tržišta, kao što su intervencijski i izvozni povrati, i Evropskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD) koji finansira programe ruralnog razvoja u državama članicama.

Da li ste znali...?

- 2014. godine obilježit će se 20. godišnjica Međunarodne godine porodice!
- U Bugarskoj i Rumuniji, koje su se 2007. godine pridružile EU, prosječna potrošnja na socijalnu zaštitu po stanovniku porasla je za više od 60% nakon što su se zemlje pridružile EU.
- U Evropskoj uniji 67% žena i 90% muškaraca koji imaju djecu su zaposleni, ali u 43% porodica oba roditelja imaju posao s punim radnim vremenom.
- Stopa zaposlenosti osoba u dobi između 60 i 64 godine porasla je sa 23% u 2000. godini na 31% u 2010. godini.
- U Evropskoj uniji sa 27 država članica 2008. godine 74% djece živjelo je sa vjenčanim roditeljima, dok je 14% živjelo u domaćinstvu sa samohranim roditeljem, a 12% u izvanbračnoj zajednici.

Na raspolaganju su vam mnoge mogućnosti

Petar je 37-godišnji bugarski državljanin koji živi na Kipru. Tamo se preselio 2008. godine kako bi unaprijedio svoju karijeru i radio za jednu od vodećih komunikacijskih kompanija u zemlji.

Uprkos kiši koja je to jutro padala u Nikoziji, Petar je pješice otišao u ured kako bi na vrijeme stigao na posao. *„O sebi volim misliti kao o ozbiljnom profesionalcu, alii kao odanom suprugu i ocu; moj prioritet je oduvijek bila*

briga za porodicu.“, kaže Peter.

Kada je 2008. godine nastupila ekonomska kriza, postalo mu je sve teže svojoj porodici omogućiti pristojan život u njegovom

rodnom gradu Slivenu u Bugarskoj. Petar se prisjeća teških vremena kada je bio bez posla sa vrlo malo šansi za zapošljavanje uprkos kvalifikacijama koje su mu trebale omogućiti pristup mnogim poslovima.

raditi u inostranstvu bili su nuđeni samo sezonski ili nezakonito prijavljeni poslovi, što za mene nije dolazilo u obzir.“

Ta se situacija značajno promijenila kada se zemlja 2007. godine pridružila Evropskoj uniji. Od tog se trenutka državljanima Bugarske pružaju razne prednosti iz širokog niza programa EU, kao što je EURES o kojem je Petar pročitao u bugarskim novinama.

Iako se mnogi teško odlučuju na odlazak iz domovine, za Petra i njegovu porodicu to nikad nije bio slučaj. „Uvijek nas je privlačilo preseljenje u inostranstvo, ali to smo željeli obaviti u dobrim uslovima,“ kaže on. „Mislim da smo bili hrabri što smo u pravo vrijeme iskoristili priliku kada se pojavila, iako nam je mnogo pomogla suprugina porodica na Kipru.“

Petar se brzo registrovao na web stranici programa EURES i nakon samo

nekoliko mjeseci bio je pozvan u Nikoziju na razgovor u velikoj marketinškoj kompaniji koja mu je naposljetku i ponudila posao. Nakon tri godine u kompaniji i zahvaljujući pomoći kolega sa učenjem jezika i privikavanjem na novo radno mjesto, osjeća se kao pravi član tima – više se ne osjeća kao ‘stranac’.

Za njega kažu: „Petar se stvarno trudio da se ukopi, naučio je jezik i vrlo se dobro uklopio u naš tim.“

Kasnije toga dana, šetajući plažom sa svojom suprugom i petogodišnjim sinom, Petar objašnjava zašto vjeruje da je EURES neprocjenjivo sredstvo za Evropljane koji traže posao.

„Uz pomoć programa EURES traženje posla u inostranstvu isto je kao i traženje posla kod kuće, putem lokalnih novina i zavoda za zapošljavanje.“ objašnjava on. „A preseljenje na Kipar iz Bugarske je bilo kao preseljenje u drugi grad.“

Osim toga, bugarska zajednica u Nikoziji je poprilično velika, pa su Petar i njegova supruga već stekli mnogo prijatelja. Zbog toga se u svom novom okruženju još više osjećaju kao kod kuće.

„Toplo preporučujem zaposlenim i nezaposlenim osobama u Bugarskoj da razmisle o preseljenju u drugu evropsku zemlju, da isprobaju nove stvari i da nauče nove jezike jer su na raspolaganju mnoge mogućnosti,“ zaključuje Petar.

„Postoje mnogi vidovi podrške i ako želite raditi u inostranstvu, definitivno ćete pronaći posao. EURES je odlično mjesto za početak! Sretan sam što mogu reći da me posao u Nikoziji lično ispunjava i da mi pruža sigurnost koju sam tražio kako bih se brinuo za svoju porodicu.“

Na pitanje o životu u Bugarskoj prije pristupanja EU Petar nezadovoljno kaže: „Mogli smo poprilično lako putovati Evropom, ali je profesionalna situacija bila veoma teška. Bugarima koji su željeli

Zapošljavanje

U našem globaliziranom svijetu tržište rada postaje sve konkurentnije. Nezaposlenost i socijalni nemiri su u porastu. Radnici i preduzeća u Evropskoj uniji trebaju biti fleksibilni kako bi se prilagodili novim okolnostima.

U skladu sa strategijom Evropa 2020. Evropska strategija zapošljavanja nastoji stvarati više i boljih radnih mjesta u cijeloj Evropskoj uniji. Kako bi se postigli ti ciljevi, ona potiče mjere kako bi se do 2020. godine ispunila tri cilja zapošljavanja:

- 75% ljudi u dobi između 20 i 64 godine u radnom odnosu;
- stopa osoba koje su napustile školu ispod 10% i najmanje 40% osoba u dobi od 30 do 34 godine koje su završile obrazovanje trećeg stepena;
- najmanje 20 miliona manje ljudi koji se nalaze u opasnosti od siromaštva i socijalne isključenosti.

Kako?

Dvije važne inicijative obuhvataju konkretne akcije za postizanje ciljeva strategije Evropa 2020.

Program za sticanje novih vještina i radnih mjesta za cilj ima:

- povećati reforme kako bi se poboljšale fleksibilnost i sigurnost na tržištu rada ('fleksigurnost');
- osposobiti ljude odgovarajućim vještinama za poslove današnjice i sutrašnjice;
- poboljšati kvalitet radnih mjesta i osigurati bolje uslove rada;
- poboljšati uslove za stvaranje radnih mjesta.

Mladi u pokretu sveobuhvatni je paket političkih inicijativa koji je usmjeren na povećanje stope zaposlenosti među mladima putem:

- obrazovanja i obuke koji su relevantniji za potrebe mladih ljudi;
- poticanja sve većeg broja mladih da iskoriste bespovratnu pomoć EU za studiranje i obučavanje u drugim zemljama;
- poticanja zemalja Evropske unije da preduzmu mjere koje pojednostavljaju prijelaz iz obrazovanja na posao.

Evropski socijalni fond

Evropski socijalni fond (ESF) glavni je finansijski instrument Evropske unije koji podržava zapošljavanje u državama članicama, kao i promovisanje ekonomske i društvene kohezije. Od 1957. godine Evropski socijalni fond (ESF) pomagao je milionima Evropljana u dobivanju posla, sticanju novih vještina i pronalaženju boljih poslova. U današnje vrijeme finansira na desetke hiljada projekata širom Unije koji čine pravu razliku u životima miliona pojedinaca.

U periodu od 2007. do 2013. godine oko 75 milijardi eura bit će podijeljeno državama članicama Evropske unije i regijama kako bi se podržale aktivnosti kao što su obuke za osobe koje traže posao kako bi stekli nove vještine i poboljšali svoje kvalifikacije.

Tako je na primjer u Poljskoj projekat koji je sufinansiran ESF-om pomagao 50 neaktivnih ili nezaposlenih starijih radnika da pokrenu vlastito preduzeće, dok je inicijativa u Litvaniji omogućila 50 000 građana da steknu osnovne kompjuterske vještine.

ESF podržava i brojne aktivnosti koje su usmjerene na 100 miliona osoba u dobi između 15 i 30 godina u Evropskoj uniji. Kako bi se olakšao prijelaz mladih ljudi iz obrazovanja i obuke na tržište rada te poboljšale njihove šanse za zapošljavanje, ESF podržava šeme pripravnštva, kao i ugovore o obuci i ugovore o subvencioniranom privremenom radu.

EURES

EURES, EU portal za poslove i radnu pokretljivost, osobama koje traže posao nudi mogućnost traženja svih slobodnih radnih mjesta koja objavljuju zavodi za zapošljavanje širom Evrope.

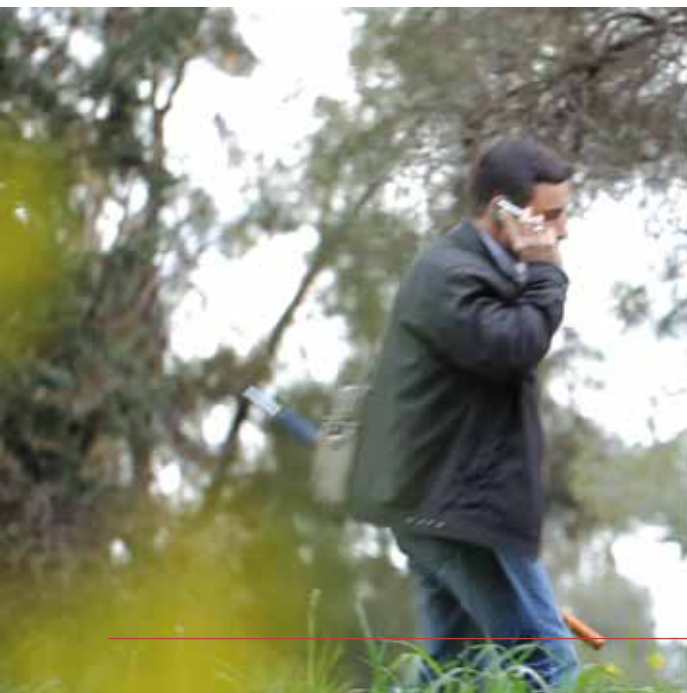

Portal sadržava i kontaktne podatke više od 850 EURES savjetnika koji osobama koje traže posao nude besplatne savjete o praktičnim, pravnim i administrativnim pitanjima u vezi sa radnom pokretljivošću na nacionalnom i inostranom nivou.

EURES savjetnici rade unutar javnog zavoda za zapošljavanje svake države članice ili unutar drugih partnerskih organizacija EURES mreže.

Da li ste znali...?

- U 2000. godini 22% radnih mjesta zahtijevalo je više kvalifikacije, dok je 29% radnih mjesta zahtijevalo niže kvalifikacije. Ti su postoci bili obrnuti u 2010. godini. Do 2020. godine 35% radnih mjesta će zahtijevati visoke kvalifikacije.
- U 2010. godini stopa zaposlenosti osoba u dobi između 15 i 64 godine bila je 64,2% u EU sa 27 država članica.
- Prema Eurostatu prosječna dob odlaska sa tržišta rada iznosi 61,5 godine. Međutim 42% Evropljana vjeruje da bi mogli biti sposobni raditi do dobi od 65 ili više godina.

- U 2010. godini 81,8% žena u dobi između 20 i 24 godine završilo je barem srednju školu u poređenju sa 76,2% muškaraca u Evropskoj uniji.
- „Najmlađe“ nacije u Evropskoj uniji obuhvataju Irsku, Kipar, Slovačku i Poljsku, a svaka od njih ima više od 24% mladih ljudi; s druge strane, u Danskoj, Njemačkoj i Italiji mladi ljudi čine manje od 18% populacije.

Primjeri projekata:

- U Trebišovu, u Slovačkoj, stopa nezaposlenosti među 3 500 Roma iznosi gotovo 100%. Projekt „društvenog rada na terenu“ zapošljava posebne radnike i preduzima renoviranje i proširenje lokalne škole koju pohađa više od 600 romskih učenika.
- Španski program „EmpleaVerde“ ili „Zeleni poslovi“ je inicijativa koja promovira zapošljavanje i očuvanje okoliša. Za cilj ima podržavati više od 28 000 ljudi te stvoriti 1 000 novih zelenih malih i srednjih preduzeća i radnih mjesta.
- U Bugarskoj projekt „Ja mogu“ zaposlenim osobama nudi mogućnost da se prijave i dobiju vaučer za ključnu stručnu obuku ili kurs koji dovodi do stručnih kvalifikacija. U prve dvije faze projekta „Ja mogu“ učestvovalo je 140 000 zaposlenika, a do kraja 2013. godine očekuje se još 81 000 učesnika dodatnog projekta „Ja mogu bolje“.
- Veliki broj mladih ljudi iz etničkih manjina u Danskoj prerano napušta školovanje bez korisnih kvalifikacija. Od 2009. godine ukupna stopa mladih ljudi iz etničkih manjina koji su napustili školovanje i obuku pala je sa 20% na manje od 15%. Taj pad je postignut zahvaljujući projektu „Držite se čvrsto karavane“ koji podržava procese obrazovanja i obuke.
- U okviru projekta „QUALI-FORM-IDE“, koji se finansira ESF-om, belgijski zavod za zapošljavanje *Forem* vodi mrežu koja obuhvata devet centara za vještine i tri centra „otvorene“ obuke u Valoniji i nekim dijelovima Brisela. Centri osposobljavaju radnike za lokalne poslove u granama industrije kao što su logistika, molerski poslovi, turizam, ugostiteljstvo, kao i održavanje parkova. U periodu od 2009. do 2010. godine centri su pružili obuku za 8 860 osoba.

Razumijevanje proširenja

Politika proširenja Evropske unije

Od samog početka, Evropska unija provodi sve obuhvatniju integraciju istovremeno primajući nove članice. Dva su se procesa odvijala uporedo i doprinijela su dotad neviđenom razdoblju mira i stabilnosti u uključenim zemljama kao i u čitavoj Evropi. Taj se proces nastavlja i danas sa perspektivom članstva u EU otvorenoj Islandu, Turskoj i zemljama zapadnoga Balkana.

Ko se može pridružiti?

U Ugovoru o Evropskoj uniji definisano je da svaka evropska zemlja može podnijeti zahtjev za članstvo ako poštuje demokratske vrijednosti EU i ako se obveže da će promovisati te vrijednosti.

Sve zemlje koje teže članstvu u EU prvo moraju ispuniti ključne kriterije za pristupanje. Te kriterije je definisalo Evropsko vijeće u Kopenhagenu 1993. godine, stoga se i nazivaju 'Kopenhagenskim kriterijima'. Zemlje koje žele da se pridruže moraju imati:

- stabilne institucije koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i poštivanje i zaštitu manjina;
- funkcionalnu tržišnu ekonomiju koje se može nositi sa konkurencijom i tržišnim snagama u EU;
- sposobnost da preuzmu i efikasno sprovedu obaveze članstva, uključujući i pridržavanje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.

EU zadržava pravo odlučivanja kada se zemlje koje teže ka članstvu mogu pridružiti. Evropska unija osim toga mora biti u mogućnosti da integriira nove članice.

Ko se kada pridružio?

Organizacija, koja je danas poznata kao Evropska unija, prvobitno je imala šest članica: Belgiju, Francusku, Njemačku, Italiju, Luksemburg i Holandiju.

Danska, Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo postale su članice 1973. godine. Grčka se pridružila 1981. godine, slijedile su Španija i Portugal 1986. godine i zatim Austrija, Finska i Švedska 1995. godine.

U 2004. godini u do tada najvećem proširenju EU, države članice postale su Kipar, Češka Republika, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija. U januaru 2007. godine pridružile su se Bugarska i Rumunija, čime se broj država članica povećao na 27 zemalja.

Kao rezultat tog razvoja, Evropska unija je postala svjetsko najveće tržište koje svojim građanima i preduzećima pruža bolje mogućnosti. Proces proširenja teče postepeno i njime se upravlja pažljivo, što je u svrhu interesa svih uključenih zemalja.

Ko je sljedeći?

Vlade država članica EU, koje se okupljaju u Evropskom vijeću, složile su se da perspektivu EU prošire na zemlje u jugoistočnoj Europi – Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Bivšu Jugoslavensku Republiku Makedoniju, Crnu Goru, Hrvatsku, Srbiju, kao i Kosovo* i Tursku. Evropsko vijeće odlučilo je dodijeliti status države kandidata Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji u decembru 2004. godine, Crnoj Gori u decembru 2010. i Srbiji u martu 2012. godine. Pregovori o pristupanju su započeti sa Turskom u oktobru 2005. godine, sa Islandom u julu 2010. godine, a sa Crnom Gorom bi trebali započeti u junu 2012. godine. Ugovor o pristupanju potpisan je sa Hrvatskom i očekuje se da bi se ona trebala pridružiti 2013. godine nakon završetka procesa ratifikacije.

* Ovaj navod ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom UNSCR 1244/99 i Mišljenju međunarodnog suda pravde o pitanju proglašenju nezavisnosti Kosova.

Podrška EU zemljama koje teže članstvu

Pružanje finansijske pomoći zemljama koje teže pridruženju, kako bi im se pomoglo da ispune zahtjevne uslove pristupanja, je sastavni i vrlo važan dio procesa proširenja. Od 2007. godine ta se finansijska sredstva realizuju putem jednog kanala – Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA). Ukupna finansijska sredstva pod tim instrumentom trenutno iznose 11,5 milijardi eura za period od 2007. do 2013. godine. IPA fondovi se koriste na primjer za modernizovanje javne uprave i povećanje njenog kapaciteta, reformu sudstva i jačanje borbe protiv kriminala i korupcije, poticanje regionalne saradnje, investiranje u infrastrukturu i podršku zaštite okoliša i ruralnog razvoja.

Želite da saznate više?

Više informacija o politici proširenja Evropske unije, finansijskoj podršci EU zemljama koje žele postati članice, kao i njihov napredak u procesu pristupanja možete pronaći na našoj web stranici:

<http://ec.europa.eu/enlargement>.

Piroska Beke ima 24 godine. Predaje njemački jezik u osnovnoj školi u Mađarskoj. Jednu je godinu studirala u Austriji u sklopu programa EdTWIN koji je pokrenula i finansirala Evropska unija, a kojim upravljaju četiri države: Mađarska, Češka Republika, Slovačka i Austrija.

Program EdTWIN omogućio joj je da studira razrednu nastavu iz drugačije perspektive, što je uveliko olakšalo članstvo Mađarske u Evropskoj uniji. Studij u Austriji je uključivao i pripravništvo. To je nadogradilo Piroskinu

teoretsku pozadinu i ojačalo njenu sposobnost podučavanja.

„U multinacionalnoj školi u Beču podučavala sam učenike 26 različitih nacionalnih pripadnosti, a nastavne metode su potpuno drugačije od metoda u Mađarskoj,“ objasnila je Piroška. *„Koriste se drugačijim metodama, kao što je*

Montessori metoda o kojoj sam u Mađarskoj samo imala priliku čitati. Moje teoretsko znanje postalo je rutina zahvaljujući opservaciji i praksi.“

Rad sa djecom iz multikulturalnih sredina promijenio je njen opći pristup podučavanju.

„Djeca imaju različite potrebe i sposobnosti.

Studiranje u ino iskustvo koje mi

Moje iskustvo u Austriji mi je omogućilo da to bolje razumijem,“ s ponosom priznaje. „To je veliki dobitak u mom svakodnevnom radu, jer me je naučilo da veoma brzo procijenim i razlikujem djecu. Dalo mi je drugačiji pristup podučavanju jezika djeci i naučilo me tehnikama koje tek trebam primijeniti u Mađarskoj!“

s transtvu, jenja život

Ona sada u svakodnevnom poslu primjenjuje koncepte kao što su timski rad, višezjezičnost, kreativnost i aktivnost i to vrlo uspješno sudeći po entuzijazmu njenih učenika.

Piroska je vrlo samouvjerenjena žena i u školi i izvan nje te priznaje da je i tu samouvjerenjena stekla tokom studiranja u inostranstvu. „Podučavanje

i studiranje u stranom okruženju bili su veoma korisni na mnogo načina, i na profesionalnom i na ličnom nivou. Naučila sam mnogo o Austriji i njenoj kulturi, i što je važnije, stekla sam odlična prijateljstva sa osobama sa kojima dijelim zajedničke interese i kojima mogu vjerovati.“

Činjenica da je Mađarska

država članica Evropske unije bila je vrlo važna u Piroskinom profesionalnom razvoju. Ona joj je dala pristup većoj raznolikosti šema i programa koji su poboljšali njene vještine.

„Da Mađarska nije u Evropskoj uniji, sumnjam da bih mogla studirati u Austriji i vjerovatno bi mi trebale godine da naučim ono što sam naučila ovdje.“

I ja bih bila potpuno druga osoba“, nasmiješila se Piroška.

Obrazovanje

Evropska unija nudi mnoge mogućnosti u području obrazovanja, kao što su bespovratne pomoći za studiranje i obuku u inostranstvu, razmjene studenata, pripravništva, studijske posjete i istraživački programi. Te mogućnosti nisu otvorene samo studentima, nego i istraživačima i akademskom osoblju, učenicima i nastavnicima, kao i odraslim osobama koje žele poboljšati svoje znanje i vještine kako bi poboljšali mogućnosti za karijeru.

Građani Evropske unije imaju mogućnost da studiraju na svim univerzitetima pod istim uslovima koje imaju i državljani te države bez dodatnih naknada i imaju pravo na istu bespovratnu pomoć koju imaju i državljani te države.

U nastavku slijedi pregled glavnih programa u području obrazovanja i obuke u Evropskoj uniji:

- *Erasmus* je jedan od najpopularnijih obrazovnih programa EU. Studentima nudi mogućnost primanja bespovratne pomoći EU za studiranje i pripravništvo za tri do 12 mjeseci u drugoj zemlji EU. Od njegovog pokretanja 1987. godine gotovo 3 miliona studenata iskoristilo je prednosti programa *Erasmus*. Program *Erasmus Mundus* nudi stipendije studentima koji žele učestvovati u razmjeni studenata održavama Evropske unije.

- EU pruža veliku podršku mladim istraživačima. Stipendije (iz programa *Marie Curie akcije*) dostupne su za pokretanje istraživačkih projekata sa ciljem poboljšavanja vještina istraživača i razvijanja istraživačke saradnje između Evrope i drugih dijelova svijeta. Istraživači mogu zatražiti savjet na internetskom portalu *EURAXESS* (www.euraxess.eu) koji pruža informacije o slobodnim radnim mjestima i programima stipendiranja u 38 evropskih zemalja.

- Putem programa *Comenius* EU podržava zajedničke projekte između partnerskih škola u različitim zemljama. Cilj je poboljšati obrazovanje i pomoći mladim ljudima da steknu osnovne životne vještine i stručnost koji su potrebni za lični razvoj, buduće zaposlenje i aktivno građanstvo. Nastavnici mogu primiti bespovratnu pomoć putem programa *Comenius* kako bi poboljšali svoje nastavne vještine i dobili međunarodnu perspektivu. Putem programa *Comenius* više od 27 000 škola, 135 000 nastavnika i 1,5 miliona učenika svake godine upoznaju Evropu u svom svakodnevnom životu u školi.

- Program *Leonardo da Vinci* nudi inostrana pripravništva učenicima strukovnih škola i pripravnicima. Postavljanje mladih ljudi u strane kompanije sve je popularnije i donosi koristi za vještine vježbenika, kao i samim

preduzećima. Oko 90 000 studenata će iskoristiti ovaj program u 2012. godini.

Grundtvig, program za obrazovanje odraslih, pokrenut je 2000. godine sa ciljem stvaranja mogućnosti za cjeloživotno učenje. Jedan od ciljeva programa je omogućiti da do 2013. najmanje 7 000 ljudi svake godine iskoristi program za obrazovanje odraslih u inostranstvu.

Da li ste znali...?

- Evropa ima oko 4 000 visokoškolskih ustanova sa preko 19 miliona studenata i 1,5 miliona članova osoblja.
- Najpopularnija odredišta programa *Erasmus* su Španija, Francuska i Njemačka; 40% studenata koji učestvuju u *Erasmusu* također dolaze iz te tri zemlje.
- Ukupni proračun za programe *Comenius*, *Erasmus*, *Leonardo da Vinci* i *Grundtvig* iznosi 7 milijardi eura za period od 2007. do 2013. godine.
- Više od 160 000 nastavnika prijavilo se za učestvovanje u programu *eTwinning*, evropskoj mrežnoj zajednici za škole u kojoj se mogu virtualno susretati, razmjenjivati ideje i praktične primjere, zajedno učiti i postavljati mrežne projekte sa partnerskim školama u više od 30 evropskih zemalja: <http://www.etwinning.net>.

Spašavanje života putem

Metka Srnc ima 54 godine. Radi kao medicinska sestra u jednoj od glavnih bolnica u Sloveniji. Krajem 2011. godine dijagnosticiran joj je rak dojke kada je učestvovala u nacionalnom programu za probir raka, inicijativi slovenačke vlade koju su podržale mnoge medicinske kolege iz skandinavskih zemalja.

Njena se doktorica prisjeća trenutka kada je morala reći Metki, svojoj kolegici, da joj je dijagnosticiran neoplpljivi, neinvazivni rak dojke. „Uvijek je teško,

ali ovaj put čak i teže jer je Metka moja kolegica. Međutim zahvaljujući nacionalnom programu ranog probira koji su postavili evropski naučnici, mogli smo dijagnosticirati bolest dovoljno rano da izliječimo efikasno,“ kaže.

Za Metku je to bio još veći šok kao što je i objasnila nakon smjene. „Svakodnevno liječim pacijente oboljele od raka i svjedočim o njihovoj patnji. Uvijek sam se užasavala od pomisli šta bi bilo kada bih ja imala rak... Pa kad mi je dijagnosticiran u novembru 2011. godine,

bilo mi je vrlo teško to prihvatiti. Međutim zahvaljujući ranom otkrivanju moja je zastrašujuća dijagnoza bila u boljem položaju,“ prisjeća se. „Sretni smo što je Slovenija provela ovaj program probira.“

Nedugo nakon pristupanja 2004. godine Slovenija se uključila u Evropsku mrežu registara za rak (ECN) i druge istraživačke programe koji se fokusiraju na borbu protiv nejednakosti u liječenju raka putem poboljšanja razmjene informacija i znanja. Također je

prihvatila skandinavski model probira. Medicinske kolege iz skandinavskih zemalja došli su u Sloveniju kako bi prenijeli svoju stručnost.

„Učestvovali smo u zajedničkim raspravama, predavanjima i kursevima, i čak smo imali i direktne sastanke s njima,“ prisjeća se Metka. Kao rezultat toga, program ranog probira u Sloveniji je daleko napredovao u poređenju sa drugim državama članicama koje su se pridružile Evropskoj uniji u posljednjih deset godina.

medicinske saradnje

I Metka i njena doktorica slažu se da je trenutak kada je Slovenija postala država članica bio odlučujući za istraživanje raka u Sloveniji. I zaista zahvaljujući ranom dijagnosticiranju morala je čekati samo jedan mjesec za operaciju u kojoj joj je uklonjen kancerogeni tumor i samo tri sedmice kasnije bila je dovoljno zdrava da se vrati na posao.

„Metka je sada vrlo zdrava žena bez raka,“ kaže njena doktorica sa osmijehom. Slovenački doktori su i dalje u kontaktu sa

specijalistima iz cijele Evrope kako bi dijelili svoja iskustva i dodatno poboljšali otkrivanje bolesti u zemlji. Ta stalna potraga za usavršavanjem za Metku je bila vrlo umirujuća činjenica u cijelom procesu.

Metka je sada vrlo sretna žena, i kao što njena doktorica kaže, očekuje je svijetla budućnost: *„Sada čak i više uživam u zdravlju i jedva čekam da vidim kako moji unuci rastu. Sve je to zahvaljujući saradnji između doktora iz drugih evropskih zemalja i*

Slovenije. Drago mi je što je Slovenija u Evropskoj uniji... Od toga sam imala ličnu korist.“

Zdravlje

Evropske zemlje su uvijek bile na čelu medicinskih istraživanja. Nakon pridruživanja Evropskoj uniji one mogu lahko saradivati na stvaranju sinergija. Očuvanje zdravlja građana jedan je od prioriteta Evropske unije. Svoje granice je otvorila pacijentima kojima je potrebna kvalitetna njega u drugim državama članicama, demokratizirajući time pristup vrhunskoj zdravstvenoj zaštiti.

EU također olakšava saradnju unutar medicinske industrije putem programa koji njeguju saradnju i razmjenu specijalista, znanja i vještina. Brinući se za pojedince, EU omogućava i značajna ulaganja u proizvodnju novih inovativnih lijekova i medicinska istraživanja.

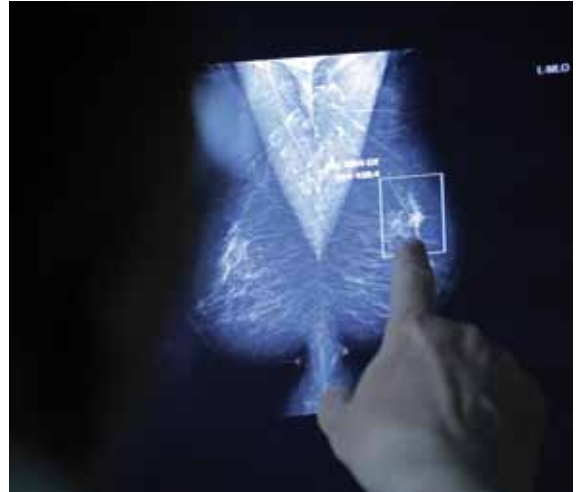
- Evropska unija je 2004. godine uvela jedinstven projekt – Evropska kartica zdravstvenog osiguranja. Ona je besplatna i ljudima nudi zagarantovani pristup zdravstvenoj zaštiti iz javnog sektora kao državljanima države članice u kojoj su u privremenoj posjeti.
- Građanin Evropske unije koji ima pravo na zdravstvenu zaštitu u svojoj matičnoj zemlji može zatražiti liječenje u drugoj državi članici te od matičnog zdravstve-

nog sistema dobiti nadoknadu troškova tog liječenja. U određenim slučajevima (npr. za visoko specijaliziranu njegu) pacijenti će možda trebati tražiti odobrenje prije putovanja na liječenje. Matični zdravstveni sistem može uputiti građane Evropske unije drugoj državi članici radi liječenja koje nije dostupno u njihovoj matičnoj državi.

- EU godišnje troši 1 milijardu eura na istraživanja novih zdravstvenih liječenja, kao i na proizvodnju i razvoj inovativnih lijekova i medicinske tehnologije.
- U posljednjih 25 godina EU podržava aktivnosti prevencije i kontrole raka, uključujući i primjenu programa organizovanih probira za rak dojke, vrata maternice i debelog crijeva koji se provode na populacijskom i nacionalnom nivou. Studija provedena 2003. godine* pokazuje da te aktivnosti doprinose smanjenju smrtnosti od raka od 9%. Cilj najnovije inicijative, tj. Evropskog partnerstva za akciju protiv raka je smanjenje novih slučajeva raka od 15% do 2020. godine.
- Kako bi se potakle zdravije prehrambene navike djece, EU zagovara da se u školama poslužuje više voća, povrća i mliječnih proizvoda. EU daje 30 miliona eura za Evropsku šemu podjele mlijeka u školama i 50 miliona eura za šemu podjele voća i povrća u školama.

Da li ste znali...?

- Očekuje se da će u Evropskoj uniji do 2050. godine broj ljudi u dobi od 65 i više godina porasti za 70%, a broj ljudi starijih od 80 godina porasti za 170%.
- Evropska kartica zdravstvenog osiguranja izdana je za 190 miliona ljudi, odnosno 38% populacije.
- Iznos koji EU troši na proizvodnju i razvoj inovativnih lijekova i medicinske tehnologije jednak je iznosu kombinovanih investicija svih farmaceutskih kompanija koje su aktivne u Evropi.
- Tokom jedne školske godine podijeli se gotovo 300.000 tona mlijeka u sklopu Euvropskog programa podjele mlijeka u školama.

Za dodatne informacije:

o... proširenju

<http://ec.europa.eu/dgs/enlargement/>

o... zdravlju

www.ec.europa.eu/dgs/health_consumer/

o... porodici

www.ec.europa.eu/social/
www.enrd.ec.europa.eu/

o... zapošljavanju

www.ec.europa.eu/social/
www.ec.europa.eu/eures/

o... obrazovanju

www.ec.europa.eu/dgs/education_culture/
www.edtwin.eu

Publications Office

ISBN 978-92-79-23841-3

9 789279 238413